

HATÁRRENDÉSZETI KOCKÁZATELEMZÉS ALAPELVEI

1. Bevezetés

Bármely szervezet – akár a közszférában, akár a versenyszférában – működésének alapvető érdeke, hogy elérje célkitűzéseit. A szervezet a szervezeti cél érdekében végzett tevékenysége, működése során különféle kockázatokkal szembesül. A szervezet vezetésének feladata az, hogy a kockázatokra, amelyek lényegi befolyással lehetnek a szervezet célkitűzéseire, oly módon tudjon válaszolni, hogy lehetőség szerint elősegítse a szervezet eredeti céljai elérhetőségének, teljesítésének valószínűségét, s ezzel egy időben minimálisra csökkentse az ezt veszélyeztető tényezők bekövetkezéne esélyét, lehetséges hatását. Ezt a kockázatkezeléssel érheti el a szervezet.

Az elmúlt évtized folyamatos változást hozott a rendészeti tevékenységben. A társadalmi fejlődés mellett befolyásoló tényező volt az Európa Unió csatlakozásra történő felkészülés, majd a Schengeni elvárásoknak való megfelelés. A csatlakozás előkészületei során olyan technikai eszközökkel gazdagodott a rendészeti szakterület, melyek lehetővé teszik a hatékony, gyors, és mindenekelőtt eredményes szűrő-kutató munka végrehajtását, a jogsértő cselekmények elkövetésével gyanúsítható személyek kiszűrését.

A társadalmi fejlődésnek köszönhetően szervezetünkkel szemben új elvárások jelentkeztek. Állampolgárok jogos igénye, hogy a lakosság érdekeit szolgáló, költség-hatékony és eredményes rendszerként működjünk. Társadalmi elvárás és egyben európai igény, hogy az ellenőrzések gyorsak, célirányosak és megbízhatóak legyenek. Lehetőség szerint csak azokat a személyeket vonjuk intézkedés alá, akik megfelelnek a kockázatelemzés kritériumainak.

Természetesen a kockázatelemzés nem biztosít száz százalékos eredményességet, azonban alkalmazásával minimálisra csökkenthető a tévedés lehetősége. Továbbra is az ellenőrzéseken van a hangsúly, azonban a szűrőpróbaszerű ellenőrzés helyébe a megalapozott, információkkal alátámasztott ellenőrzés lép. Olyan intézkedés, mely az ellenőrzött személy számára is érthető, és ami a legfontosabb, indokolható. Ma már jogos igény, hogy a rendőr képes legyen megindokolni az ellenőrzés célját. Nem lehet egy egyszerű „csak”-kal, vagy „így döntöttem”-mel elintézni. Ennek elérése érdekében megfelelő, átgondolt és ellenőrzött információval kell ellátni a szolgálatba lépőket.

Tanulmányunk fő célja, hogy a rendészeti szakterület valamennyi szervezeti eleme számára megfelelő elméleti segítséget nyújtson, a környezeti, gazdasági és társadalmi viszonyokon alapuló valós helyzetkép kialakítására. Felvázoljuk azokat az elveket, melyek az egyes szolgálati személyek taktikai kockázat elemzéséhez szükségesek. Ezzel az anyaggal azonban nemcsak a rendészeti szakterület számára kívánunk segítséget nyújtani, hiszen a kockázatelemzés, -értékelés, -kezelés mindennapjaink része. Megítélésünk szerint az elvek ennek megfelelően minden olyan területen alkalmazhatóak, ahol ilyen tevékenységet folytatnak. Az általunk felsorolt gyakorlati példák egy egyszerű behelyettesítéssel alkalmassá tehetőek a saját szakterületi feladatok megoldására.

Mindemellett tanulmányunk egyfajta „hiánypótló mű” is, hiszen ismereteink szerint nem létezik a határrendészeti területen összegzett formában a kockázatelemzéssel, értékeléssel, -kezeléssel összefüggő írásos anyag. Esettanulmányok, rövid értékelések, belső feladatszabások léteztek és léteznek, azonban egyik sem fogja át komplexen e kérdéskört. Ez azonban nemcsak hazánkra jellemző hiányosság, hiszen kutatómunkánk során sem német, sem osztrák, sem angol kollégáinknál nem sikerült ilyen anyagot találnunk. Ez sarkalt bennünket ennek az anyagnak az összeállítására és közreadására.

2. A kockázatelemzés helye szerepe a modern rendészeti tevékenységben

A rendőri tevékenységgel szemben a mai modern társadalomnak komoly elvárásai vannak. A kockázatelemzés szerepe pontosan az, hogy a rendőri intézkedés megfeleljen ezeknek az elvárásoknak. A rendőr lehetőségeihez mérten csak azokat a személyeket vonja ellenőrzés alá, akik bizonyos kritérium alapján valamely jogellenes cselekmény potenciális elkövetői lehetnek. A kockázatelemzési tevékenység részét képező elemző-értékelő munka, valamint a különböző szintű helyzetképek alapján lehetőség nyílik az ellenőrzések célszerűbb és hatékonyabb végrehajtására. Mindezek alapján a végrehajtott állomány olyan információkkal rendelkezik, mellyel a véletlenszerű ellenőrzések és intézkedések minimálisra csökkenthetők.

A kockázatelemző munka a döntés előkészítő és a feladatok végrehajtásának ellenőrzését szolgáló vezetői tevékenységek egyik alapvető alkotóelemévé kell, hogy váljon. A kockázatelemző tevékenység során keletkező, és az elemzés során feldolgozott információk, a konkrét mutatók egzakt képet adnak a különböző szolgálati ágak által végzett munkáról és annak hatékonyságáról. A kockázatelemző munkának a vezetők részére adatokkal alátámasztott elemzéseket kell biztosítani a jogellenes cselekmények számadatairól, tendenciákról, elkövetési módszerekről, magatartásokról, elkövetési időkről, irányultságokról. A kockázatelemző munka összességében egy olyan permanens és egyben ciklikus folyamat, amely az adott probléma felismerésével, a feladat megfogalmazásával kezdődik, az adatok, információk gyűjtésével és feldolgozásával, valamint az elemző-értékelő munka elvégzésével folytatódik, majd megoldási, döntési alternatívák kidolgozásával fejeződik be. A kockázatelemzés feladata, hogy a különböző irányokból összegyűjtött információkat, elemzi, értékeli, ezek alapján általános következtetéseket von le a jogellenes cselekmények ok-okozati összefüggéseinek körülményeiről, a kialakult tendenciákról.

3. A kockázatelemzés fogalmai, alapelvei, szervezeti

Mielőtt a téma elemzésébe kezdenénk érdemes elgondolkodni azon, hogy mit is jelent a kockázat fogalma. A kockázat első hallásra mindenki számára negatív előjellel jelenik meg. Bizonyos veszély lehetőségét hordozza magában. A kockázat mindennapi tevékenységünkben folyamatosan jelenlévő tényező. Kockázatot vállalunk, amikor reggel munkába indulunk, hiszen a közlekedés számos balesetveszélyes helyzetet hordoz magában, melynek akár részesei is lehetünk. Azzal, hogy betartjuk a sebességet, bekapcsoljuk a biztonsági övet csökkentjük a balesetek lehetőségét, illetve az esetleges sérülések mértékét, azaz kockázati tényezőket zárunk ki.

Tudományos megfogalmazás szerint kockázat a szervezet tevékenységének tekintetében mindazon elemek és események bekövetkeztének a valószínűsége, amelyek

hátrányosan érinthetik a szerv működését. A kockázatok elsődleges okai – együtt vagy külön-külön – az alábbiak lehetnek:

- véletlenszerű események,
- hiányos ismeret vagy információ,
- ellenőrzés hiánya és/vagy az ellenőrzések gyengesége a szervezetben.

Kockázatelemzőnek nevezzük azt a rendőrt, aki munkakörénél fogva meghatározott technikák alkalmazásával, rendszeres célirányos adatgyűjtést, értékelő – elemző tevékenységet végezve támogatja a rendőrség rendészeti tevékenységét.

- a) folyamatosan, rendszerezett adat-, illetve információcsoportokba gyűjti a belső, valamint a külső forrásokból érkező tényeket a kockázatelemző feladatok ellátásához;
- b) elvégzi az időszakos és eseti kockázatelemzés során a részére meghatározott feladatokat;
- c) gyűjti és rendszerezi a jogellenes cselekményekről és az elkövetőkről keletkező statisztikai adatokat, felhasználja, értékeli a rendészeti tevékenységgel kapcsolatos statisztikai adatait;
- d) az igényeknek, utasításoknak megfelelően csoportosítja, rendszerezi a különböző értékelő jelentések, ellenőrzések anyagait;
- e) figyelemmel kíséri, egyéb információkkal összeveti a rendőrségi erőforrásokra vonatkozó adatokat és a felhasználásuk hatékonyságát;
- f) az elemzés céljainak megfelelően a lehetőség mértékében a nem rendőrségi információbázisok adatait is felhasználja;
- g) táblázatok, grafikonok, ábrák, célirányos adatleválogatások segítségével bemutatja az elemzések eredményét, jelentéseket, tájékoztatókat készít, prezentációt tart;
- h) folyamatos önképzéssel, szervezett tanfolyamokon, továbbképzéseken való részvétellel fejleszti a rendészeti kockázatelemzéssel kapcsolatos ismereteit;
- i) módszertani támogatást biztosít a végrehajtó rendőr számára a profilalkotási tevékenységhez.

A kockázatelemzés célja: a jogellenes cselekmények elleni rendészeti munka szervezéséhez, illetve megvalósításához a lehető legtöbb, rendszerezett, érdemi információ kinyerése a különböző forrásokból gyűjtött adathalmazból és ezek alapján döntések előkészítése, a döntés támogatása.

A kockázatelemzés feladata: egységes, meghatározott technikák igénybevételével, célirányos adatgyűjtést folytatva, alkalmazása vezessen el a jogellenes cselekményekkel szemben folytatott rendészeti tevékenységben felhasznált erőforrások tervezettebb, összehangoltabb elosztásához, időmegtakarításához, segítse elő a vezetői döntések meghozatalát, illetve a rendészeti munka hatékonyságát.

Kockázat mértékének szintje: „alap” kockázatnak nevezhető, amikor a meglévő erő, eszköz, alkalmazott eljárási rend és módszer megfelelő ahhoz, hogy kezelhető legyen a kialakult veszély, illetve probléma. „Súlyos” kockázat akkor jelentkezik, ha az adott szinten már nem kezelhető és kívülről kell erőt, eszközt bevonni vagy módszert, illetve eljárási tevékenységet kell megváltoztatni.

Információ: új ismeret, jelentéstartalommal bíró tény, mely hasznos, ezáltal a szervezet fel tudja használni.

Adat: feldolgozott információ egy objektum (tetszőleges dolog, amire az adat vonatkozik), egy meghatározott változójának (tulajdonságának, attribútumának, jellemzőjének, karakterének) értéke (karakterállapota, megvalósult formája). Egy konkrét adat tehát akkor tekinthető definiáltnak, ha meghatározzuk hogy milyen objektum, melyik változója, milyen értéket vesz fel.

Adat- és információ-csoportok: azok az állandó vagy ideiglenesen létrehozott adattárak, adatok összessége, amelyek információtartalma az elemzési feladatok elvégzése során jelentőséggel bír és felhasználásra kerül.

Kockázat: A bizonytalanság kifejezője. Valamely kedvezőtlen esemény, következmény bekövetkezési valószínűségének és a következmény súlyosságának együttes mértéke.

Veszély (kockázati tényező): Olyan nem kívánt esemény, amely a jövőben adott valószínűséggel bekövetkezhet és az eredmény, tevékenység megvalósulását negatívan befolyásolhatja.

4. A rendészeti kockázatelemzés

A rendészeti kockázatelemzés fogalma: a rendészeti és más, releváns adatok, illetve a feladatokhoz kapcsolódó információk közötti összefüggések feltárását, azonosítását és azok értékelését végző rendszeres, célirányos, összehangolt tevékenység.

4.1. A rendészeti kockázatelemzés típusai

Típusát tekintve a kockázatelemzés lehet:

- stratégiai,
- műveleti,
- taktikai kockázatelemzés.

Stratégiai kockázatelemzés: a jogellenes cselekményeknek, ezen belül a cselekményhez kapcsolódó bűnözés egészének vagy egyes bűncselekmények, szabálysértések résztvevőinek, jellemzőinek, elterjedtségének, tendenciáinak vizsgálatával a hosszabb távon érvényesülő változások, prioritások meghatározását végzi el annak érdekében, hogy képessé tegye a döntéshozókat a szükséges ellenlépések, preventív intézkedések megtételére, szemléletváltásra vagy akár jogszabályok módosítására.

Műveleti kockázatelemzés: a jogellenes cselekményeknek és a szervezet információgyűjtés adatainak és egyes ügyek információ-tartalmának vizsgálatával foglalkozó tevékenység. Statisztikai módszerek felhasználásával segítséget nyújt a rendelkezésre álló, a cselekmény kiküszöbölésére vagy felfedésére alkalmas eszközök (személyi, technikai) és a becsült, fel nem fedett cselekmények arányának figyelembevételével a rendészeti eredményesség kiértékeléséhez, a pozitívumok, vagy a rejtett hiányosságok mértékének felméréséhez, illetve a rendszerben rejtőzködő hibák, „gyenge pontok” meghatározásához, feltárásához.

Taktikai kockázatelemzés: az igazgatás optimalizálására szolgáló eszköznek, valamint az adott területen uralkodó helyzetre vonatkozó megbízható információszolgáltatás

egyik módjának tekinthető. Az értékelésre mindig a valós idejű taktikai szituáció kontextusában kerül sor és mindig az adott tevékenység típusához kell igazodnia.

4.2. A rendészeti kockázatelemzés formái

Helyzetkép: speciális szempontok alapján létrehozott elemzett és értékelt információk gyűjteménye és a hozzájuk fűzött szöveges értékelés, mely feltárja az ok-okozati összefüggéseket az adott területre, illetve időszakra vonatkozóan. Az elemzett időszakra vonatkozóan lehet heti-, havi-, negyedéves-, féléves-, éves- vagy egyéb időszakot felölelő helyzetkép.

Éves helyzetkép: olyan értékelés, amely egy teljes év rendészeti tevékenységét elemzi, értékeli. Az év során bekövetkezett események tapasztalataiból következtetéseket von le, mely alapján hosszú távú prognózist készít, valamint feladatokat határoz meg az elkövetkező időszakra.

Havi helyzetkép: olyan értékelés, amely periodikusan (havonta) tekinti át a rendészeti tevékenység eseményeit, elemzi, értékeli azokat. A kapott eredmények alapján rövid- és középtávú prognózisokat készít.

Eseti helyzetkép: olyan konkrét eseményhez – esetleg több, valamiben azonos eseményekhez – kapcsolódó értékelés, amely annak széleskörű elemzésén alapul. Feltárja az események és azok következményei között fennálló ok-okozati összefüggéseket. Értékeli a rendészeti tevékenység végrehajtása során megtett intézkedéseket, bemutatja azok szakszerű vagy hibás elemeit. Elrendelt, igényelt, vagy önállóan kezdeményezett, egy-egy esettel, egy szervezeti elem rövidebb időszakát értékelő jelenséggel, vagy tendenciával összefüggő kérdések megválaszolására irányuló elemzés. Egy adott eseményre vonatkozó, a kivizsgálást követő részletes, fényképekkel, vázlatokkal, térképekkel kiegészített elemzés, mely a tapasztalatok átadásával, jelenségekre történő figyelemfelhívással a gyakorlati végrehajtást kívánja segíteni.

Profilalkotás: a jogellenes cselekményt elkövetők jellemző adatainak a feldolgozásával egyfajta kép elkészítése, hogy milyen adat jellemzi az egyes bűncselekmények, szabálysértések elkövetőjét és/vagy tárgyát.

4.3. A kockázat elemzés alapelvei

- a) Célirányosság: az elemző tevékenységet csak az adott elemzés céljának meghatározásával, a cél elérését egyértelműen meghatározó kérdések megfogalmazása alapján lehet folytatni, illetve igényelni;
- b) Folyamatosság: az elemzést a feladatkörbe tartozó adatokat, információkat érintően folyamatosan kell végezni, míg az értékelést igény, illetve meghatározott periódusok szerint, illetve a határrendészeti tevékenységet, vagy a hatékonyságát befolyásoló információk esetén kell végrehajtani;
- c) Ciklikusság: az elemzés – a feladat meghatározásától az adott cél eléréséig – az eredménytől és a vezetői döntésektől függő, állandóan ismétlődő tevékenység;
- d) Teljesség: az elemzés pontos, maradéktalan teljesítéséhez, az elemzés eredményének teljességéhez minden olyan releváns információt fel kell használni, ami az adott tárgykörben rendelkezésre áll;

- e) **Objektivitás:** a kockázatelemzési feladatok végrehajtása csak tárgyilagosan, elfogulatlanul, az információk maradéktalan, szubjektív értékeléstől mentes feldolgozásával történhet.
- f) **Kompatibilitás:** Az Európa Unió tagállamainak és a hazai rendvédelmi szerveknek azonos értékelési szempontokon és megegyező fogalmakkal kell végrehajtani az elemzést.
- g) **Arányosság:** a különböző kockázatok kezelésénél és elemzésénél a külső és belső forrásokat a fontosságuknak, jelentőségüknek megfelelő arányban kell figyelembe venni és alkalmazni a végső elemzés elkészítése során.

4.4. Folyamata

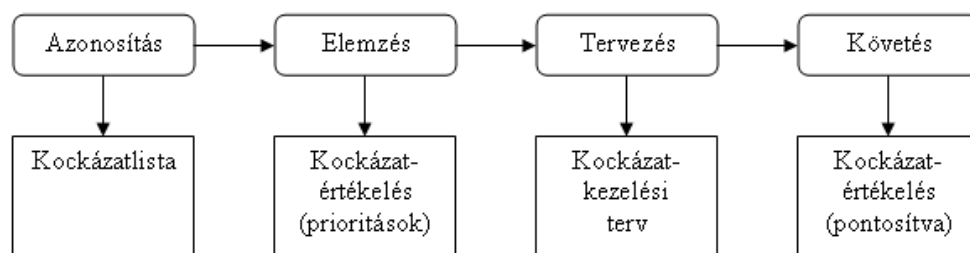
A kockázatkezelés állandó, ciklikus folyamat, amely az alábbi lépéseket tartalmazza:

- A kockázat azonosítása és az azonosításra alkalmas keretek meghatározása.
- A kockázatok értékelése.
- Az elfogadható kockázati szint meghatározása (szervezet vagy vezetés számára).
- A kockázatokhoz kapcsolódó lehetséges reakciók azonosítása.
- A kockázatokra adható válaszok megvalósíthatóságának mérlegelése, meggyőződés a tervezett válaszingedések hatékonyságáról, gazdaságosságáról.
- A válaszingedés “beépítése” és a kialakított keret rendszeres felülvizsgálata.

A kockázatok vizsgálatával és a kockázatok hatásának minimalizálásával foglalkozó tevékenységek összességét nevezzük kockázatkezelési folyamatnak. A rendőrségi kockázatelemzés részfolyamataként a kockázatkezelés elsősorban a kockázatelemzést végző vezető feladata, bár nagyobb fokú kockázat esetén hasznos lehet a kockázatokra vonatkozó becsléseket egyeztetni más együttműködőkkel is (BÁH, VPOP, stb.). Mivel a kockázatok az elemzés teljes folyamatában jelen vannak, a kockázatkezelésnek permanensen ismétlődő folyamatként át kell fognia a teljes elemzési ciklust, annak kezdetétől a végéig. A kockázatkezelési folyamat az alábbi tevékenységekből áll:

- Kockázat-azonosítás
- Kockázatelemzés
- Tervezés (kockázat kezelési terv)
- Kockázatkövetés (pontosítás)

A folyamat minden tevékenységéhez megfelelő dokumentáció is tartozik, az ábrán látható elrendezés szerint.

A továbbiakban minden tevékenységre megadjuk a következőket: a tevékenység célja, részfeladatai, technikák, dokumentáció.

4.4.1. A kockázat-azonosítás (az azonosítás lépései és a kockázati források)

A kockázatkezelési folyamat a *kockázatok azonosításával* kezdődik. Ez a kockázatkezelés stratégiai szemléletű megközelítésének kulcsa, a kockázatok beazonosítása a szervezet fő célkitűzéseinek tükrében.

Az azonosítás során a várható kockázatokról egy előzetes elemzést kell készíteni. Ebben a fázisban még nem kell odafigyelni a kockázatok fontosságára, az sem baj, ha néhány kevésbé lényeges kockázatot is felvesszünk a listára. Az előzetes kockázatlista készítésekor azon van a hangsúly, hogy egyáltalán észrevegyük a figyelmet érdemlő területeket.

A kockázat-azonosítás lépései:

- A figyelmet igénylő területek meghatározása. Ez történhet szakértői csoport összevonásával, korábbi és mostani elemzések összehasonlításával, szomszédos ország határrendészeti szakembereinek jelzése és adataik alapján. Használhatunk kockázati toplistákat is, melyeket a korábbi felfedések és a rendelkezésre álló egyéb adatbázisok (pl. EU-s rendészeti szervek adatai) alapján állíthat össze az ezzel foglalkozó szakértő (kockázatelemző szakember).
- Várható problémák meghatározása. Fel kell mérni, hogy szervezet működése során milyen problémák merülhetnek fel. Ezek lehetnek külső hatások, de akár belső a működésből egyenesen következő zavarok.
- Valószínű okok meghatározása.

A két leggyakrabban alkalmazott kockázat azonosítási módszer a kockázatvizsgálat, illetve a kockázati önértékelés. Az első esetben egy kifejezetten erre a célra alakult „munkacsoport” jön létre (akár szervezeten belüli, akár szervezeten kívüli tagokból), hogy felmérje a szervezet összes tevékenységének kapcsolatát a fő célkitűzésekkel és meghatározza a kapcsolódó kockázatokat. A „munkacsoport” alapvető munkamódszere: az érintett területek munkatársaival folytatott interjú, amely alapján a csapat kialakítja a szervezet kockázati térképét. A másik esetben – a kockázati önértékelés során – a szervezet valamennyi területén dolgozó munkatárs részt vesz a tevékenységek kockázati szempontú vizsgálatában. Ez lényegében két módon történhet: kérdőívek segítségével vagy tapasztalt szakértők által levezényelt munkamegbeszélések során.

A kockázatok beazonosításának folyamatához elengedhetetlen a szervezet célkitűzéseinek alapos ismerete, kezdve a legmagasabb szintű célokkal, lefelé egészen a napi működés céljainak szintjéig. A kockázatok ezen ismeret alapján lehet felismerni, azonosítani. A kockázat felmérési-kezelési rendszer kiépítésének első célszerű lépése az adott szervezet stratégiai célkitűzéseit megismerni és azokat vizsgálni. A könnyebb kezelhetőség érdekében érdemes ezek számát minimálisra szorítani. Ez az egyszerűsítés megkönnyíti a célkitűzésekhez tartozó alapvető kockázatok elemzését, azonosítását.

Kockázati források:

- A szervezet tágabb és szűkebb környezetének ellentmondásából adódó kockázatok (pl. válsággócok, polgárháborús területek, gazdasági fejletlenségek...),
- A társadalmi tolerancia mértéke a jogsértésekkel kapcsolatban, az egyes cselekmények nemzeti és nemzetközi megítélésének ellentmondásai (bizonyos határmenti településeken az embercsempészet nem bűncselekmény, hanem szakma, a bírósági ítéletek súlya sem tükrözi a társadalmi veszélyességét...),
- Technológiai kockázatok (pl. nem megfelelő ellenőrzési technológia a belépő tehergépkocsik rakterének ellenőrzése során),
- Emberi kockázatok (szakmai ismeretek hiánya, figyelem hiányossága),
- Szervezeti kockázatok (pl. hibás szolgálatszervezés),
- Eszközök okozta kockázatok (pl. lépésérzékelő nem megfelelő telepítése, használata),
- Követelmények okozta kockázat (vezetői követelményszint alacsony, visszacsatolás illetve ellenőrzések hiánya),
- Becslések pontatlansága (a migráció mértékének helytelen előrejelzése),

Az azonosított kockázatokat írjuk le strukturált formában, ok-okozati kapcsolatként. A kockázat-azonosítás végén elkészítjük a kockázatlistát. Ebben felsoroljuk a kockázatokat, és mindegyikhez megadjuk:

- a rövid szöveges leírását,
- a típusát, súlyossági besorolását,
- az okát,
- a következményeit.

4.4.2. Kockázatelemzés

A kockázatok azonosítása során megállapítottuk, hogy milyen kockázatok adódhatnak a tevékenység során. A kockázatelemzés célja az, hogy egy prioritási sorrendet tudjunk felállítani a kockázatok között. Ki kell alakítani kockázati kategóriák besorolási kereteit (magas /közepes/ alacsony). Ehhez becsléseket kell adni a kockázatok súlyosságára. A kockázatelemzés lépései:

- Kockázatok súlyosságának (mértékének) becslése: A kockázat azonosítása során feltárt kockázati elemeknek, a szervezet stratégiai célkitűzéseire gyakorolt hatásának vizsgálata kategóriákba történő besorolása. A feltárt kockázat súlyos, közepes, alacsony befolyással bír a szervezet tevékenységére.

- Prioritási sorrend felállítása: A kockázatok különböző szempontok figyelembe vételével történő rangsorba állítása. Az első helyre azok a kockázatok kerülnek, melyek a szervezet működését, stratégiai célkitűzéseit a legnagyobb mértékben befolyásolják. Prioritást élveznek azok a kockázatok is, melyek rövidtávon kiküszöbölhetőek, illetve azok a tényezők is, melyek a szervezet működése szempontjából nem súlyosak, de a szervezet külső megítélését nagymértékben befolyásolják.
- Legfontosabb kockázatok kijelölése: Meg kell határozni a fenti szempontok alapján, melyik az a tényező, mely az adott időben, az adott viszonyok figyelembe vételével a legnagyobb kockázatot jelenti.
- Elfogadható szint meghatározása: A feltárt kockázattal kapcsolatos reakciókat az adott szervezet által elviselhetőnek ítélt kockázati szint meghatározásával együtt kell eldönteni. A kockázati „étvágy” a kockázati kitettségnak azt a szintjét jelenti, ami felett a szervezet mindenképpen válaszintézkedést tesz a felmerülő kockázatokra. A kockázattűrő képesség meghatározása meglehetősen szubjektív, azonban a megfelelő kockázati stratégia kialakításának elengedhetetlen feltétele.

Kockázati térkép (mátrix tábla). A várható kockázatok teljes körének összegyűjtését követően, az egyes kockázatok – azok valószínűsége és a szervezetre gyakorolt hatása alapján – térképen kell ábrázolni:

Szervezetre gyakorolt hatás	magas	Fegyver és lőszer csempészet Kábítószer csempészet	Tiltott határátlépés Embercsempészés Közokirat-hamisítás
	alacsony	Egyéb árucsempészet	Túltartózkodás
		alacsony	magas
Bekövetkezés valószínűsége			

Az egyes osztályok (egységek) által elkészített ábrák összegzésével határozható meg a szervezet kockázati térképe.

A kockázati térkép elemzése: A jobb felső negyedben azonosított kockázatok a legjelentősebb kockázatok, a bal alsó negyed kockázatai a legkisebb szintűnek minősíthetők. A bal felső és a jobb alsó negyed kockázatai mérsékeltnek minősíthetők.

4.4.3. A tervezés (kockázatkezelési terv készítése, annak lépései és a kezelési stratégiák)

A kockázatkezelés tervezésének lépései:

- Határozzuk meg a kockázat kezelésének általános stratégiáját.
- Készítsünk részletes tervet a kockázat kezelésére.
- Állapítsuk meg a kockázat bekövetkezését előrejelző, vészjelző, kiváltó okokat.

Kockázat kezelési stratégiák:

- Kockázat elkerülése: Vizsgáljuk meg a kockázat lehetséges okait. Végezzünk változtatásokat a terven, hogy a kockázat okai ne állhassanak elő.
- Kockázat csökkentése: Megpróbálhatjuk csökkenteni a kockázat valószínűségét vagy súlyosságát. Ilyenkor a kockázat várható következményeit vizsgáljuk meg és ezek hatását próbáljuk meg csökkenteni.
- Kockázat transzfer (áthárítás): Bizonyos kockázatokat át lehet hárítani, jelen esetben például más ország rendészeti szerveire (pl. belépő migráció kockázat esetén a szerb határrendészeti szervekre – ők fogják el jelzésünkre a csoportot).
- Tartalékterv (vészhelyzeti terv) készítése: A tartalékterv meghatározza, hogy mit kell tenni a kockázat váratlan bekövetkezése esetén.

Általában érdemes részletesebben foglalkozni az öt legfontosabb kockázattal. Nézzük meg, hogy ezek közül melyeket lehet elkerülni. Módosítsuk a kockázatkezelési tervet a kockázat elkerüléséhez. Amelyiket nem tudjuk elkerülni, ahhoz készítsünk tartaléktervet. A kevésbé fontos kockázatokhoz határozzunk meg megelőző vagy csökkentő tevékenységeket.

A kockázattervezési tevékenység dokumentációja a kockázatkezelési terv. A kockázatkezelési tervben az elemzés során feltárt információkat kiegészítjük:

- a kockázatokhoz rendelt intézkedésekkel,
- és az őket kiváltó vészjelzők leírásával.

A kockázatkezelés akkor a leghatékonyabb, ha a szervezeti vezető kijelöli az adott kockázatok folyamatgazdáit általában saját felelősségkörükön belül. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az adott szervezet szervezeti egységeken belül, az egyes vezetői szintek felelnek a kockázatok felismeréséért, kezeléséért. A kockázatkezelési tevékenység feladat- és hatáskörét a szabályzat, a munkaköri leírások, egy szervezeti vezetői utasítás, eljárásrend tartalmazhatja.

A kockázat folyamatgazdáiból egy Kockázatkezelő Bizottságot is lehet alakítani, amelynek az a feladata, hogy beazonosítsa a szervezetet fenyegető legnagyobb kockázatok területeit, és meghatározza, hogyan reagáljon azokra a kockázatokra a szervezet.

4.4.4. A kockázat követése

A kockázatelemző tevékenység végrehajtása során a kockázatokkal kapcsolatban új információk merülhetnek fel. A kockázatkövetés célja a kockázatok leírásának felülvizsgálata, a becslések pontosítása, a foganatosított intézkedések eredményességeinek meghatározása. A kockázatok követése egy folyamatosan ismétlődő tevékenység, amellyel naprakészen tudjuk tartani a kockázatlistát. A folyamatos követéssel felismerhető az is, ha egy kockázat lehetséges következményei megváltoztak.

A kockázatkövetés dokumentációjaként a kockázatlistát kell frissíteni a kockázatokkal kapcsolatban felmerült új körülmények leírásával. Ezen kívül minden kockázathoz le kell írni, hogy milyen intézkedések történtek a kockázat valószínűségének csökkentésére, valamint a bekövetkezett kockázat esetén az okozott kár csökkentésére. Az aktualitását veszített kockázatot ki lehet vonni a forgalomból (Koszovóban normalizálódik a helyzet, nem várható további migráció). A visszavont kockázatok a kockázatlistából átkerülnek a visszavont kockázatok dokumentumába, ahol a kockázatlistában szereplő adatok mellett feltüntetjük a kockázat visszavonásának dátumát is.

4.5. Helyzetképek készítése

4.5.1. A helyzetképek felépítése (a folyamatalapú kockázatelemzés):

Mindenek előtt le kell szögezni, hogy ez a kockázatelemzés alapja! A kályha, ahonnan el lehet, és el kell indulni. A kockázatok folyamatok mentén érdemes vizsgálni, ezért a kockázatok kezelésének feltétele, hogy a kockázatok azonosíthatóak legyenek. A kockázatok elemzésének egyik lehetősége a szervezet folyamatainak felmérése. Mivel a szervezeti folyamatok több szervezeti részleg bevonásával kerülnek végrehajtásra, ezért a kockázatok gyakran kevésbé láthatóak. A szervezeti egységek közötti funkcionális függőségi viszonyok lehetnek, de a folyamatok feltárásával azonosíthatóvá válnak mind az érintett szervezeti egységek, mind az emberek, mind pedig a felhasználandó rendszertaktikai megoldások. A folyamatok és tevékenységek azonosítása lehetővé teszi a forgatókönyv-elemzést, azaz annak vizsgálatát, hogy mi „romolhat el”, hol mehet valami félre. A forgatókönyv-elemzés folyamán támaszkodhatunk múltbéli adatokra, illetve a tevékenységek alapján feltárhatunk új kockázatokat is.

Az adatok hiánya nem jelenti feltétlenül a kockázatok hiányát! A kockázatok felmérése így két nagyobb megközelítés együttes alkalmazását követelheti meg:

- A felülről-lefelé (top-down) megközelítés elsősorban a kockázatok múltbéli (külső és belső) adatokon alapuló értékelése szerint halad, mely feltételezi, hogy csak a múltbéli jelenségek ismétlődnek.
- Az alulról-felfelé (bottom-up) megközelítés felméri a lehetséges kockázatokat (folyamatalapú és forgatókönyv-alapú megközelítések), de ezen azonosítás sokszor szubjektívnek tekinthető és szakértői becslések által meghatározott. Ugyanakkor ez a módszer nagyobb teret ad a kockázatok kezelésének azáltal, hogy a kockázati okok pontosabban azonosíthatóak.

Sok esetben a folyamatalapú elemzés során feltárt kockázatokra nincsen múltbéli adatunk, ezért gondolhatnánk azt is, hogy a feltárt kockázat szervezetünk esetében nem

releváns. Tipikusan a ritkán jelentkező, de nagy hatású kockázatok esetében hajlamosak a szervezetek arra, hogy ne foglalkozzanak a lehetséges kockázatokkal.

Természetesen mondhatja azt is egy rendőrségi szerv vezetője, hogy „minden rendszerünk folyamatosan jól és megbízhatóan működik, nincs szükségünk megelőző intézkedésekre a hatékony működés fenntartása érdekében”. Ez a hozzáállás akár jelentős veszteségeket is okozhat, ha egy adott szervezet nem elemezte kellőképpen a lehetséges kockázatok, illetve azok hatását. Ez sokszor elpocsékolt és felesleges tevékenységnek tűnik (beleöltük az időt és energiát és mégsem jelentkezett a kockázat), de hogy néhány közhelyeszerű dolgot megemlítsék: jobb félni, mint megijedni, illetve, ha az ember esernyőt visz magával, nem esik az eső.

4.5.2. A helyzetkép formái (szintjei)

Országos helyzetkép:

Az országos adatokat, állapotokat és tendenciákat elemző helyzetkép készítése során valamennyi olyan releváns adatot fel kell használni a kép kialakítása érdekében, amelyeknek az elemzésbe történő beépítését követően az ország valamennyi rendészeti szerve részére generálisan alkalmazható és egyfajta vázként szolgál a regionális és helyi helyzetkép megfelelő kialakítása érdekében (pl. az országon kelet-nyugati és dél-nyugati irányban tapasztalható migrációs folyamatokat bemutató helyzetképek). Minden esetben a határrendészeti tevékenységet befolyásoló nemzetközi események, tendenciák, átvehető gyakorlatokra figyelemmel készül az országos helyzetkép. Az országos értékelést is megelőzi a kockázatelemzés előbbiekben felvázolt folyamata. Az országos kép minden esetben csak általános helyzet feltárását szolgálja, az ország egészére jellemző kockázatokat vázolja. Megfelelő alapot nyújt a területi szintű elemzések elvégzéséhez.

Területi helyzetkép:

A regionális elemzés egy-egy megye, határszakasz, vagy régió olyan speciális tendenciáit elemzi, mely az adott terület rendészeti, migrációs, vagy éppen bűnügyi jellegzetes helyzetére világít rá, megalapozva egy helyi helyzetkép elkészítését, illetve megfelelő alapot adva egy országos elemzés részadataihoz (pl. a szerb határszakaszon zöldhatáron tapasztalható illegális migrációra épült embercsempész szervezetek és segítők elfogása érdekében készített profilok és helyzetképek). A helyzetkép elkészítését megelőző kockázatelemzés során az országos helyzetkép adatai mellett a területi szintre jellemző nemzetközi eseményeket és tendenciákat is figyelembe kell venni. Szükséges a szomszédos területi szervek elemzéseit is figyelembe venni a megfelelő helyzetkép kialakítása érdekében. Fontos megjegyezni, hogy a területi helyzetkép önmagában nem szolgál elegendő információval a végrehajtó állomány kockázatelemző tevékenységéhez, ahhoz minden esetben párosulnia kell a helyi szerv részletes elemzésének.

Helyi helyzetkép:

Az elemzés olyan jellemzően kis területen lokalizálódó jelenség részletes bemutatására szolgáló szakmai feladatokra rávilágító leírás, mely egy regionális helyzetképen belüli, egy-egy kis terület vagy jogsértő cselekmény feltárására irányul. A helyi elemzés specifikusan az adott helyi szerv kockázati elemeit értékeli és keresi a megoldásokat. Azonban a lokalizálódás nem jelenti a beszűkült látásmódot. A helyi értékelés során figyelembe kell venni a területi szint megállapításait, valamint a környező

szervek helyzetét, azok elemzéseit. A helyi kockázatelemzés, annak értékelése, valamint a helyzetkép kialakítása oly alaposságot kell, hogy mutasson, mely megfelelő segítséget nyújt a szolgálati személyek számára, a taktikai kockázatelemzés végrehajtása során. Mind a helyi, mind pedig a területi helyzetkép szerves része az országos helyzetképek kialakítása során végzett tevékenységnek, illetve az országos helyzetképekben szereplő adatok és tendenciák is részét kell képeznie a lokális elemzéseknek.

4.6. Taktikai kockázatelemzés

A taktikai kockázatelemzés vagy pontosabban fogalmazva a munkafolyamatba épített kockázatelemzés az eddigiekben vázolt elemző-értékelő munka kiteljesedése. A munkafolyamat során egyes szituációk megoldásakor igazolódik be az addig elvégzett elemzések helyessége, azaz a végrehajtott állomány megfelelő információval rendelkezik-e a kockázati tényezők kiválasztásához. A szolgálatot ellátó személy a helyi helyzetképből, valamint a napi eligazításokból (ami a kockázatkövetésen alapul) számtalan információhoz jut, mely elengedhetetlen a saját kockázat elemzésének elvégzéséhez. Ezeket az információkat elraktározza, majd egy adott szituáció alkalmával előhívja a megfelelőt, és ez alapján azonosítja a kockázatot, végzi el a kockázat elemzését.

Vegyünk egy példát: Amennyiben a helyi helyzetkép azt az információt tartalmazza, hogy az elemzések alapján az embercsempészetet elkövetők 90%-a piros színű Ford Transittal hajtotta végre cselekményét, akkor az ilyen járművet és vezetőjét a járőr kockázatként kezeli és ennek megfelelően intézkedik vele szemben. Természetesen a kockázat azonosítása és a helyes elemzés nem garantálja a realizálást, hiszen nem minden piros Ford Transit vesz részt a csempésztevékenységben. Azonban ez fordítva is igaz. Maga a tény, hogy a kapott információk alapján az adott szituációt semmilyen kockázathoz sem lehet kapcsolni, még nem jelenti azt, hogy az ilyen helyzetek nem tartalmaznak kockázatot. Ez alapján tehát kijelenthetjük, hogy a munkafolyamatba épített kockázatelemzés két nagy területre osztható. Az egyik – melyet már részletesen kifejtettünk – a vezetői szintek által végzett elemzések alapján kialakított helyzetkép, helyi kockázati terv (szűkebb értelemben nevezzük ezt taktikai kockázatelemzésnek), a másik pedig a járőr személyes tapasztalatán alapuló kockázat elemzése, vagyis a profilalkotás.

4.7. A profilalkotás

Mint azt már az előbbieken fejtegettük, nem minden esetben jelent kockázatmentességet csupán az a tény, hogy az adott szituáció, személy vagy jármű, a helyzetértékelések alapján nem kockázati tényező. Előbbi példánknál maradván nem feltétlenül csak a piros Ford Transit vezetői követnek el embercsempészetet annak ellenére, hogy a járőr a rendelkezésére álló információk alapján őket kezeli potenciális elkövetőként. Hiba lenne azonban, ha az ellenőrzések során csak erre koncentrálna a szolgálati személy, hiszen elképzelhető más jellegű jármű részvétele a csempésztevékenységben. Az ilyen járművek alapos ellenőrzésének hiánya magában hordozza a kockázat tényét. Szükséges tehát, hogy a járőr saját tapasztalatai, valamint a tanultak alapján figyelje az adott szituáció résztvevőit, körülményeit, tárgyait. Mindezek összességét figyelemmel kísérve jelentkezhetnek olyan körülmények, melyek nem illenek az adott helyzetbe, kvázi kilógnak a sorból, feltűnővé válnak. Ezek felismerését vagy akár sejtését is kockázatként kell értékelni.

Továbbra is egyszerű példánk körül fonva a szálát, a nem piros Ford Transit vezetője idegesen viselkedik, vagy ellenkezőleg az adott szituációhoz képest túl aktív. Mindezek figyelembevételével – annak ellenére, hogy a meghatározások szerint nem kockázati tényező – a járó kockázati elemként kezeli és annak megfelelően hajtja végre az ellenőrzést. Egy osztrák állampolgár megjelenése az átkelőhelyen alaphelyzetben semmilyen kockázatot sem jelent, azonban ha olyan körülményre figyelünk fel, mely az adott helyzethez nem illik vagy nem jellemző, már kockázatként kell kezelni. Az ellenőrzés alá vont osztrák állampolgár útlevele új, de a személyigazolványa régi, akkor ez már olyan körülmény, mely nem jellemző, tehát kockázati tényezőként kezelendő.

Számtalan példát lehetne még felsorolni, azonban minden helyzetre nincs külön megoldás. A szolgálat ellátása során az összes körülményre figyelemmel kell a kockázat tényét megállapítani. Természetesen a profilalkotás során minden információt figyelembe kell venni, mely az adott szituáció megítéléséhez szükséges. Csak ezek összegzése, az ezek alapján kimondott értékelés alapján lehet kockázatról beszélni.

Nem szabad elfelejteni hogy minden információ kevés, ha azt a végrehajtó személy rosszul értékeli és nem veszi észre az ellenőrzés alá vont személytől érkező impulzusokat, melyek minden törvénytelen úton járó személy felől érkeznek valamilyen mértékben. Ezek felismerése – amit idősebb kollégák egyszerűen így fogalmazznak meg: „valami gyanús volt a viselkedésében” – elengedhetetlenül szükséges a hatékony munkavégzéshez. Minden szituációra nincs minta és sablonokat sem szabad felállítani. Azonban szükségesnek tartjuk a profilalkotás egyfajta módszerének bemutatását a határrendészeti tevékenységben leggyakrabban jelentkező jogsértések tekintetében.

Általában jogsértésre utal, ha az ellenőrzés alá vont személy viselkedése eltér az átlagostól, szélsőséges fiziológiai jeleket mutat. A megfelelő profil kialakításához szükséges a személy jellemének, de elsősorban viselkedésének vizsgálata. Figyelemfelkeltő az átlagosnál kedvesebb, előzékenyebb viselkedés. Különösebb felszólítás nélkül kiszáll az autójából, megmutatja a csomagtartót, akár még ki is pakol. Mindez azt jelzi, hogy a személy valamiről megpróbálja elterelni a figyelmet. Az ellenkezője is növelheti a kockázat lehetőségét. Az utas feltűnően ideges zavart, izzad, bőrpír jelentkezik nála, levegővétele egyenetlen. A feltett kérdésekre nem ad egyértelmű választ, arrogánsan viselkedik, igyekszik visszatámadni vagy a válaszok ellentmondásosak. Figyelmeztető lehet, ha az ellenőrzött személy kerüli a járó tekintetét, válaszadáskor másfelé tekint és még sok egyéb metakommunikációs jel felkeltheti a szolgálati személy figyelmét. Minden az átlagostól eltérő viselkedést kockázati elemként kell kezelni.

Kábítószer-csempészettel összefüggésbe hozható személyek kiszűrése esetén a helyzetképben szereplő adatokat kell figyelembe venni. Ebben az esetben alapinformáció lehet az ellenőrzés alá vonandó személy honossága, esetleg a kiinduló ország, vagy ha az utazás menetvonala egybeesik az ismert kábítószer szállítási-elosztási útvonalakkal. Tudjuk melyek azok az országok, ahol a kábítószer előállítás jellemző, és melyek azok, ahol az alapanyagok előállításában élen járnak. Ezekből az országból érkező járművek vezetői (főleg ha egyedül érkeznek) már magukban hordozzák a kockázat lehetőségét. Fontos megvizsgálni, hogy az érintett személy mennyi időt tartózkodott az adott ország területén. Az egy, legfeljebb két napos tartózkodás tovább növeli a kockázat lehetőségét. Következő lépésben meg kell vizsgálni a személy utazási körülményeit. Mennyien utaztak együtt, milyen az utasok összetétele. Amennyiben a személy egyedül utazik és feltűnően kevés

csomaggal rendelkezik, az ismét a kockázat lehetőségét növeli. Kockázati tényező lehet, ha a jármű vezetője nem tulajdonosa is egyben. Elmaradott vidékről érkezik és első útja Nyugat-Európába. A jármű csomagterében erős acetonszag érződik vagy az utasterében több, különösen erős szagú illatosítót használnak. Egy alkalommal az ellenőrzést végző útlevelező egy olyan járművet vont ellenőrzés alá, amely egy kábítószer szempontjából fertőzött országból érkezett. A személy egyedül utazott ugyan, de más gyanús körülményt nem tapasztalt. A csomagtér átvizsgálása során figyelt fel arra, hogy a gáztartály teljesen üres, viszont az üzemanyagjelző teli tankot mutatott. Az útlevelező érdekesnek találta, hogy a vezető nem az olcsóbb üzemanyagot használta. A szigorított VÁM ellenőrzés során kiderült, hogy a tartályt átalakították és abban kettő kilogramm cannabist próbáltak behozni.

Közokirat-hamisításra utal, ha az ellenőrzés alá vont igyekszik elkerülni a közvetlen vizuális kontaktust az ellenőrzést végzővel, azaz igyekszik „láthatatlanná válni. Arcát ellenzős sapkával igyekszik árnyékolni, esetleg az időjárással nem indokoltan napszemüveget visel. Ha utasként jelentkezik átlépésre, igyekszik alvást, esetleg ittasságot színlelni. Pont az ellenőrzés pillanatában „köhögési rohamot kap”, mely során arca jelentős részét el tudja takarni az ellenőrző személy elől. Gyakran az úti okmányban „felejtett” pénz is azért van ott, hogy elterelje az ellenőr figyelmét. Hiszen amíg a „vétlen, feledékeny személy” mentegetőzik, óhatatlanul valamilyen mértékben elterelődik az ellenőrző figyelme. Gyanúra adhat okot, ha egyéb okmányt kérve semmilyen más okirat nem áll rendelkezésre. Az is elgondolkodtató, amennyiben a személy által ellenőrzésre átadott okmányok más-más országban készültek. A fényképek között jelentős eltérést lehet tapasztalni, vagy pont ellenkezője, minden okmányban ugyanaz a kép van, pedig azok kiállítása között akár több év is eltelt. Fontos szempont, hogy az utas beszéli-e az okmányt kiállító állam nyelvét. Kockázati tényezőként kezelendő, ha az ellenőrzésre átadott okmányok eltérő minőségűek, az egyik okmány feltűnően új, a másik pedig lényegesen régebbi kiadású, esetleg a kiállítás dátumához képest réginek vagy újnak tűnik az okmány. Ide kell sorolni azt is, amikor az adatokban szereplő személy és az okmányt átadó között jelentős fiziológiai eltérések vannak (úgymond klasszikus német, svéd, stb. nevű személy, de a külső megjelenése alapján tipikusan déli területekről származó, vagy valamely szűkebb népcsoport tagja). Az egyik átkelőhelyen belépésre jelentkezett egy férfi, aki osztrák személyigazolvánnyal igazolta magát. Az okmány eredetinek tűnt, azonban az útlevelezőnek feltűnt, hogy ugyanabban a ruhában utazott az ellenőrzött személy, amelyben a személyigazolványa képét is készítette. Az okmány alaposabb ellenőrzése során kiderült, hogy az hamis.

Embercsempészetre utalhat, ha az ellenőrzés alá vont és a vele utazó személy között egyáltalán nincs semmilyen rokonkapcsolat, ugyanakkor az utas életkora, vagy neme indokolná azt. A járműben egyedül, de feltűnően sok csomaggal utazó személy esetében is indokolt lehet egy alapos ellenőrzés, valamint az átkelőhely térségének fokozott figyelése. Gyanús lehet, ha sokan utaznak a járműben és a csomagok, ülések egy része le van takarva, vagy az utasterben nagyobb mennyiségű csomag van felhalmozva. Ilyen körülmény lehet továbbá, ha az egyedül utazó gépkocsivezető esetében friss sár vagy esővíz nyomainak lehet látni a jármű többi részében és azokra igazából elfogadható magyarázatot nem tud adni. Teherautó ponyváján vagy a VÁM záron sérülés található. A raktér külső, belső hosszúsága között szemmel látható eltérés van. Példaként álljon itt néhány érdekes eset:

Belépésre jelentkezett egy német honosságú lakóautó. A járművet egy török állampolgár vezette, aki rendelkezett német tartózkodási engedéllyel. A csomagter ellenőrzése során az útlevelezőnek feltűnt hogy viszonylag sok csomaggal utazik. Felszólította kollégánk, hogy nyissa ki a lakóteret is. Már az gyanús volt, hogy viszonylag lassan zárta be a csomagteret. Az meg már különösen furcsa volt számára, hogy ez idő alatt a lakóautó imbolyogni kezdett. A lakóter ellenőrzése nem vezetett eredményre, de a csomagter ismételt felnyitása során 10 fő török állampolgár került elő.

Szintén belépésre jelentkezett egy román honosságú kamion. Kollégánk a fuvarokmányokból megállapította, hogy rakománya cipő, a moldáv határ mellől származik és úti célja Németország. A kutató felmászott a jármű rakterébe és mindent rendben talált. A járművet elhagyva azonban valami furcsaságra figyelt fel. Érzése szerint a raktér belül kisebbnek tűnt, mint az kívülről látszott. Úgy döntött, hogy kipakolják a rakományt. Ennek során derült ki, hogy a raktér elejéből másfél métert leválasztottak. Az így kialakított rejtékhelyen tizenöt moldáv állampolgárt fedtek fel.

5. Összegzés

Természetesen az általunk leírtak mellett számtalan módja és lehetősége van a profilalkotásnak. A legfontosabb eleme azonban a szolgálati személy leleményessége, gyanúérzékenysége és szakmai tapasztalata. Ezen kívül nagyon fontos, hogy az eseti helyzetképekből megismerje a pozitív és negatív példákat egyaránt.

A legfontosabb azonban az, hogy minden szolgálati személy részese legyen a rendszernek. Tudomásul kell venni, hogy a különböző szinteken végzett elemzések végrehajtója a járőr vagy útlevelező. Azonban azt sem szabad elfelejteni, hogy a kockázatelemzéshez szükséges információk jelentős hányada – természetesen egy jól működő rendszerben – is tőlük érkezik. Nagyon fontos, hogy az információáramlás kétirányú legyen és érezze a közterületen lévő rendőr, hogy része a rendszernek, valamilyen módon megjelenik az általa gyűjtött információ, ötlet vagy javaslat. Érdekelté kell tenni, meg kell nyerni a feladatok végrehajtására. A szolgálatellátás minden pillanatában éreznie kell hogy fontos a munkája és egy olyan rendszer lényeges eleme, mely a társadalom egészének biztonságát szolgálja.

Ezek figyelembevétele nélkül a kockázat elemzésről készített tanulmányunk csak elmélet marad, nem lehet átültetni a gyakorlatba.

Felhasznált irodalom

1. Fehér Péter: Folyamatalapú kockázatelemzés, avagy jobb félni, mint megijedni. Tudás és Menedzsment, 2008. április.
2. Kockázatelemző Szabályzat (tervezet). Határőrség Országos Parancsnoksága. Budapest, 2007.
3. Vincze Árpád: Kockázatelemzés. Egyetemi jegyzet. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. Forrás: <http://www.zmne.hu/tanszkek/vegyl/personal/veszely.htm>
4. Varga János: A schengeni eszme uniós biztonsági rendszerrel válásának kiteljesedése és távlatai. Bratislava, 2008.
5. Útmutató a kockázatelemzés kialakításához. Módszertani útmutató. Pénzügyminisztérium. Budapest, 2005.